

Environmental Education and Sustainable Development

Open
Access

ORIGINAL ARTICLE

Stakeholder Engagement for the Development of Sustainable Entrepreneurship in the Field of Urban Recycling: A Meta-Synthesis Approach

Reza Shariat ¹, Kamal Sakhdari ^{2*}, Maryam Larijani ³

¹Ph.D. Student in Entrepreneurship (Development), Faculty of Management, Islamic Azad University, Qazvin, Iran

²Associate Professor. Department of Entrepreneurship, Tehran University, Tehran, Iran

³Associate Professor. Department of Environmental Education, Payame Noor University, Tehran, Iran

Correspondence

Kamal Sakhdari

Email: kasakhdari@ut.ac.ir

How to cite

Shariat, R., Sakhdari, K., & Larijani, M. (2024). Stakeholder Engagement for the Development of Sustainable Entrepreneurship in the Field of Urban Recycling: A Meta-Synthesis Approach. *Quarterly Journal of Environmental Education and Sustainable Development*, 12(2), 85-101.

ABSTRACT

Stakeholder engagement is a new solution that can create innovation regarding the sustainability of the entrepreneurial ecosystem. Stakeholders play a vital role in providing innovative products and services for environmental sustainability by sustainable entrepreneurs. The purpose of this research is to examine studies related to the stakeholder's contribution to the development of sustainable environmental entrepreneurship. This research was implemented using the Meta-analysis method of the Sandelowski & Barroso model. After searching in the reliable databases based on the determined criteria, 22 articles were selected. In this research, the codes are categorized in the form of 10 concepts and three categories. Based on the findings of the research, stakeholder engagement drivers in the development of sustainable businesses included the common goals and interests between stakeholders, networking between them, and government environmental policies. Engagement results manifested as creating social, economic and environmental values and promoting the environmental sustainability culture in the society. Also, the stakeholder engagement process included four stages of identifying and categorizing stakeholders, managing stakeholders, determining communication strategies, promoting and educating the environmental sustainability culture among stakeholders, and monitoring stakeholders.

KEY WORDS

Meta-Synthesis Approach, Stakeholder Engagement, Sustainable Entrepreneurship.

نشریه علمی

آموزش محیط‌زیست و توسعه پایدار

«مقاله پژوهشی»

مشارکت ذینفعان در توسعه کارآفرینی پایدار حوزه بازیافت شهری: رهیافت فراترکیب

رضا شریعت^۱، کمال سخدری^{۲*}، مریم لاریجانی^۳

چکیده

مشارکت ذینفعان راه‌حلی نو جهت ایجاد نوآوری در خصوص پایداری زیست‌بوم کارآفرینی است. ذینفعان نقش مهمی در ارائه محصولات و خدمات نوآورانه جهت پایداری محیط‌زیست توسط کارآفرینان پایدار بر عهده دارند. هدف این پژوهش بررسی مطالعات مربوط به سهم ذینفعان در توسعه کارآفرینی پایدار محیط‌زیستی است. این پژوهش با استفاده از رویکرد فراترکیب مدل ساندلوسکی و بارسو اجرا شده است. پس از جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر بر اساس معیارهای تعیین شده، در نهایت ۲۲ مقاله انتخاب شدند. در این پژوهش، کدها در قالب ده مفهوم و مفاهیم در قالب سه مقوله دسته‌بندی شدند. بر اساس یافته‌های پژوهش، پیشران‌های مشارکت ذینفعان در توسعه کسب‌وکارهای پایدار شامل عوامل اهداف و منافع مشترک بین ذینفعان، شبکه‌سازی بین ذینفعان و سیاست‌های محیط‌زیستی دولت بودند. نتایج این مشارکت به‌صورت ایجاد ارزش‌های اجتماعی، اقتصادی و محیط‌زیستی و ارتقای فرهنگ پایداری محیط‌زیستی در جامعه نمود پیدا می‌نماید. همچنین، فرایند مشارکت ذینفعان شامل چهار مرحله شناسایی و دسته‌بندی ذینفعان، مدیریت ذینفعان، تعیین راهبردهای ارتباطی، ترویج و آموزش فرهنگ پایداری محیط‌زیستی بین ذینفعان و پایش ذینفعان بود.

واژه‌های کلیدی

روش فراترکیب، کارآفرینی پایدار، مشارکت ذینفعان.

^۱دانشجوی دکتری، گروه کارآفرینی (توسعه)، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران
^۲دانشیار، گروه کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
^۳دانشیار، گروه آموزش محیط‌زیست، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران

نویسنده مسئول:

کمال سخدری

رایانامه: kasakhdari@ut.ac.ir

استناد به این مقاله:

شریعت، رضا، سخدری، کمال و لاریجانی، مریم. (۱۴۰۲). مشارکت ذینفعان در توسعه کارآفرینی پایدار حوزه بازیافت شهری: رهیافت فراترکیب، فصلنامه علمی آموزش محیط‌زیست و توسعه پایدار،

۸۵-۱۰۱، (۳)۱۲

مقدمه

در سال ۲۰۲۱ میلادی، ما شاهد هفتاد و پنجمین سالگرد تأسیس سازمان ملل و پنجمین سالگرد تصویب اهداف توسعه پایدار در جهان بودیم. در عین حال، دنیا در حال تجربه یک بیماری همه گیر است که اقتصاد و جوامع را به روشی ناشناخته متحول نموده است. در این زمینه، اهداف توسعه پایدار^۱ الهام بخش بسیاری از انواع کارآفرینی است که خلق ارزش را با حفاظت و حمایت اجتماعی ترکیب می کند. همچنین در سال ۲۰۳۰، این اهداف توسعه پایدارند که راه را جهت ایجاد سرمایه گذاری های جدید به ما نشان خواهند داد. لذا توسعه کارآفرینی پایدار و توسعه پایدار در جامعه امروزی موضوعاتی اند که شایسته بررسی و ترویج هستند (Crecente et al., 2021). ایده اصلی پشت مفهوم کارآفرینی پایدار این است که فعالیت های جستجوی فرصت ها توسط کارآفرینان نباید محیط محیط زیستی و اجتماعی را که در آن فعالیت می کنند، تضعیف نماید (Shepherd & Patzelt, 2011) و در صورت امکان، آنها باید چنین محیط هایی را جهت بازیابی تعادل بین طبیعت، جامعه و فعالیت اقتصادی بازسازی نمایند یا پرورش دهند (Parrish, 2010).

از منظر کارآفرینی، بازیافت زباله های شهری زمینه خاصی را ایجاد می نماید که تصور می شود از نظر شناسایی فرصت های کارآفرینانه با سایر بخش های صنعتی متفاوت است و نیازمند مطالعات بیشتری است؛ بنابراین، درک مفهوم کارآفرینی پایدار در حوزه بازیافت برای مطالعات کارآفرینی آینده به منظور افزایش توسعه تئوری با مفاهیم عملی برای ذینفعان مختلف در زمینه های مختلف حیاتی است. در واقع کارآفرینی پایدار به عنوان کمک به حل مشکلات اجتماعی و محیط زیستی از طریق تحقق یک کسب و کار موفق و ترویج توسعه پایدار از طریق فعالیت های کارآفرینانه شکل می گیرد. با این وجود تحقق کارآفرینی پایدار و همچنین توسعه آن به ویژه در کشورهای در حال توسعه ای همانند کشور ایران نیازمند در نظر گرفتن ابعاد مختلف این پدیده می باشد. یکی از ابعاد مهم، نقش ذینفعان مختلف در توسعه کارآفرینی پایدار است که موضوع مورد بررسی پژوهش حاضر است. در حوزه مطالعات بازیافت، کارآفرینی پایدار یک موضوع کاملاً جدید است که به سختی مفهوم سازی شده و به طور تجربی تحلیل شده است. به ویژه، از منظر کاوش در مشارکت ذینفعان در کارآفرینی پایدار در بخش بازیافت و برای توجیه اینکه چگونه شرکت های بازیافت می توانند به پایداری این صنعت کمک کنند، مسئله ای مغفول به شمار

می رود (Nguyen et al., 2020). در حالی که بررسی مشارکت ذینفعان و نقش آنها در کارآفرینی پایدار برای تبدیل شدن کارآفرینان به کارآفرینان پایدار بسیار مهم است. سیاست های دولت می تواند از کارآفرینی پایدار، به ویژه در شرکت های کوچک و متوسط در کشورهای در حال توسعه حمایت نماید یا مانع توسعه کارآفرینی پایدار آنها شوند (Lawal et al., 2016; Al-Amin et al., 2018). به طور کلی ضعف یا عدم مدیریت ذینفعان می تواند برای پروژه ها و سازمان ها مخرب بوده و مشکلاتی نظیر بروز اختلاف و تضاد با جامعه، پیچیده شدن فرآیند تصمیم گیری ها در پروژه و سازمان، بروز تأخیرها و افزایش هزینه های پروژه، خدشه دار شدن اعتبار و سابقه افراد و شرکت های حاضر در پروژه و مشکل در اولویت بندی و پاسخگویی به مطالبات ذینفعان را به وجود آورد (Saghafi et al., 2014). لذا توجه به مشارکت و ارائه آموزش های لازم به این بازیگران در توسعه پایدار کارآفرینی موضوعی مهم به شمار می رود.

آنچه منجر به پایداری اکوسیستم کارآفرینانه می شود، وجود هماهنگی و مدیریت تعارض بین ذینفعان مختلف و لزوم هماهنگی و انگیزش عناصر مختلف برای تحقق پایداری است (Colombo et al., 2019). لذا، بررسی ادراکات ذینفعان از کارآفرینی پایدار و آموزش و هدایت صحیح آنها جهت درک مفهوم و توانایی ارائه توصیه های صحیح به کارآفرینان در مورد چگونگی ارزش گذاری برای نسل های آینده بسیار مهم است. در این مطالعه، کارآفرینی پایدار یک پدیده چندوجهی^۲ و چند بازیگری^۳ در نظر گرفته می شود که نیازمند بررسی عناصر مهم از میان کثرت ذینفعان درگیر است. به عبارتی دیگر، نتایج پژوهش حاضر به کارآفرینان و سایر ذینفعان درگیر در حوزه بازیافت شهری کمک می نماید تا بتوانند با شناسایی ذینفعان و آموزش صحیح آنها و در نظر گرفتن تمامی عوامل مداخله گر به تقویت محیط زیست و توسعه پایدار در این حوزه بپردازند. بر همین اساس، پژوهش حاضر که با روش فراترکیب به بررسی متون و مستندات این حوزه، در بازه زمانی ۲۰۰۰-۲۰۲۱ پرداخته، بر آن است تا ضمن شناسایی خال های موجود در این حوزه با تحلیل و بررسی متون، دسته بندی جامعی از تحقیقات این حوزه ارائه نماید و با شناسایی شکاف تحقیقاتی موجود، مدلی مفهومی و یکپارچه ارائه نماید.

2. Multifaceted
3. Multi-actor

1. The Sustainable Development Goals (SDGs)

تمرکز بر اینکه اقدامات کارآفرینانه می‌تواند به توسعه پایدار کمک کند، تعریف شده است. توسعه پایدار به‌عنوان توسعه‌ای تعریف می‌شود که «نیازهای حال حاضر را بدون به مخاطره انداختن توانایی نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهای خود» برآورده می‌کند. مفهوم پایداری یا توسعه پایدار نیاز به ایجاد تعادل در سه هدف اصلی برای توسعه آینده بشر را مطرح می‌کند: جامعه/اخلاق، اقتصاد و اکولوژی که به «ارکان سه‌گانه»^۱ معروف است (Nguyen et al., 2020). در ادبیات موجود، کارآفرینی به‌عنوان مکانیزمی جهت ایجاد شکلی از خوداشتغالی که قادر به ایجاد مزایای اقتصادی یا به‌عنوان یکی از راه‌های ایجاد محیط کسب‌وکار، مورد مطالعه و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است (Sarango-Lalangui et al., 2018). به‌عبارت‌دیگر، کارآفرینی را به‌عنوان راهی جهت برانگیختن توسعه اقتصادی در نظر گرفته‌اند (Keizer et al., 2016)، اما مسائل مربوط به جامعه و محیط در رابطه با این فرایند نادیده گرفته شده است (Sarango-Lalangui et al., 2018). با این حال، اهمیت فزاینده‌ای که دولت‌ها، سازمان‌های غیردولتی (مردم‌نهاد)، محققان و شرکت‌ها برای مسائل محیط‌زیستی قائل‌اند (Aghelie et al., 2016) پیدایش مفهوم توسعه پایدار (Kerlin, 2006) باعث شده است که محققان تأیید نمایند که کارآفرینی نباید صرفاً بر پایه ایجاد و تولید ثروت در جامعه باشد. به گفته (Shepherd & Patzelt, 2011; Dean & McMullen, 2007)، کارآفرینی وسیله‌ای است که می‌تواند بخش‌های اقتصادی را به سمت توسعه پایدار سوق دهد. علاوه بر این (Shepherd & Patzelt, 2011)، مطرح نمودند که اگر کارآفرینان می‌خواهند کسب‌وکار موفقی را ایجاد کنند که به توسعه کمک کند، باید پایداری را در استراتژی کسب‌وکار خود بگنجانند و با آن سازگار شوند. در نتیجه، در دهه گذشته علاقه شرکت‌ها و کارآفرینان به درک تأثیر واقعی کسب‌وکارها بر محیط‌زیست و جامعه افزایش یافته است (Aghelie et al., 2016). به همین دلیل، مفهوم سنتی کارآفرینی با تمرکز بر خلق ارزش از منظر نتایج اقتصادی جهت پرداختن به مزایای غیراقتصادی نیز گسترش و توسعه یافته است (Sołtysik & Urbaniec, 2018). در نتیجه، برخی از محققان همانند (O'Neill Jr et al., 2009; Cohen & Winn, 2007)، شروع به توجه بیشتر به ارتباط بین توسعه پایدار و کارآفرینی نمودند که منجر به

مشارکت ذینفعان در توسعه نوآوری و نوآوری جهت پایداری و غلبه بر چالش‌های محیط‌زیستی به‌طور خاص تسهیلگر است که به‌عنوان فرآیندی تعریف می‌شود که به‌موجب آن یک سازمان افرادی را درگیر می‌کند که ممکن است تحت تأثیر تصمیماتی قرار بگیرند که اتخاذ می‌کنند و در اجرای عملیات آن تأثیر دارند (Zarurai, 2017; Ahmadi et al., 2013). مشارکت ذینفعان به اهداف، فعالیت‌ها و تأثیرات روابط ذینفعان به شیوه‌ای اخلاقی، استراتژیک یا عمل‌گرایانه اشاره دارد (Kujala et al., 2022). در سال‌های گذشته، تئوری ذینفعان در ترکیب با پایداری در ادبیات دانشگاهی مورد توجه فزاینده‌ای قرار گرفته است (Dembczyk & Zaoral, 2014). به‌ویژه، ذینفعان به‌طور فزاینده‌ای به‌عنوان شرکای ایجاد نوآوری در راستای پایداری محیط‌زیستی در نظر گرفته شده‌اند (Szekely & Strebler, 2013; Escudero & Googins, 2012). به دلیل تازگی حوزه مشارکت ذینفعان در ادبیات موجود، درک مشترکی از معنای آن وجود ندارد. علاوه بر این، می‌توان آن را از دیدگاه‌های مختلف مشاهده نمود و تفاسیر مختلفی از آن داشت. مشارکت ذینفعان به‌عنوان رویه‌هایی که سازمان متعهد می‌شود ذینفعان را به‌صورت مثبت در فعالیت‌های سازمانی مشارکت کند، تلقی می‌شود (Greenwood, 2007). گرین‌وود (۲۰۰۷)، معتقد است که تعامل با ذینفعان به معنای این نیست که همیشه رفتار اخلاقی با ذینفعان وجود داشته باشد و برابری بین هر دو طرف وجود داشته باشد زیرا در واقعیت، احتمالاً سازمان و ذینفعان آن از وضعیت مساوی برخوردار نیستند و شرایط هرگونه همکاری با طرف قدرتمندتر تعیین می‌شود. در نتیجه، مشارکت ذینفعان مفهومی مبهم است که تعریف آن می‌تواند جهات مختلفی را بر اساس اینکه چه کسی درگیر است، فعال یا منفعلانه‌تر، تفاوت قدرت چیست، چگونه با ذینفعان رفتار می‌شود و چه کسی مشارکت ذینفعان را آغاز می‌کند، به خود بگیرد. مبهم بودن این مفهوم را می‌توان تا حدی با این واقعیت توضیح داد که مشارکت ذینفعان همچنان در حال نظریه‌پردازی است و شرکت‌ها انتخاب می‌کنند که چه کسی و چگونه بر اساس یک هدف خاص درگیر شوند و اینکه هدف می‌تواند متفاوت باشد (Dembczyk & Zaora, 2014). در پژوهش حاضر ابعاد و مؤلفه‌های مختلف مشارکت ذینفعان در توسعه کارآفرینی پایدار حوزه بازیافت شهری مورد بررسی قرار گرفته است.

کارآفرینی پایدار در مطالعات مربوط به کارآفرینی مورد توجه محققان قرار گرفته است. اصطلاح کارآفرینی پایدار ترکیبی با

1. The triple bottom line

مفهوم پایداری را برای به حداقل رساندن بحران‌های اکولوژیکی و اجتماعی، با هدف حفظ و نگهداری و تداوم منابع برای نسل‌های آینده در خود جای دهد، درک کنیم. ذینفعان مختلفی درگیر مدیریت و توسعه کارآفرینی پایدار در بخش بازیافت شهری هستند؛ اما از منظر سیاسی-اجتماعی، این گروه‌های ذینفع به دلیل ظرفیت‌ها و قدرت تصمیم‌گیری متفاوت، منافع متفاوتی را دنبال می‌کنند و درعین‌حال به‌طور قابل‌توجهی به هم مرتبط هستند (Domínguez-Gómez & González-Gómez, 2017). مشارکت در توسعه پایدار، فعالیت اصلی کارآفرینان پایدار است. با این حال، کارآفرین پایدار هنوز مفهومی انتزاعی است. این به این دلیل است که اکثر شرکت‌ها برای رشد و توسعه مالی به مسائل محیط‌زیستی و اجتماعی موجود می‌پردازند، درحالی‌که کارآفرینان پایدار باید به تولید ثروت برای نسل‌های آینده نیز توجه کنند (Tilley & Young, 2009). علاوه بر این، مدل‌های کارآفرینی پایدار نمی‌توانند بدون دخالت ذینفعان به‌ویژه دولت پیاده‌سازی شوند. ما در پژوهش حاضر به دنبال بررسی مطالعات مشارکت ذینفعان جهت توسعه کارآفرینی پایدار در حوزه بازیافت شهری با استفاده از روش فراترکیب هستیم.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با استفاده از روش فراترکیب انجام‌گرفته است. بر همین اساس، داده‌ها و منابع در این پژوهش از نوع داده‌های ثانویه به شمار می‌آیند. بر همین اساس، مطالعه حاضر به بررسی و تحلیل نظام‌مند مقالات منتخب بر اساس راهبرد فراترکیب پرداخته است. از نظر هدف، پژوهش کیفی (توصیفی-تبیینی) است که با منطق استقرایی از طریق مرور نظام‌مند مطالعات موجود صورت گرفته است (Kamali, 2017). در مطالعه حاضر از روش فراترکیب (Sandelowski et al., 2007) استفاده شد که شامل هفت مرحله می‌باشد و در نمودار ۱ آورده شده است.

مرحله اول: تنظیم پرسش‌های پژوهش

سؤالات پژوهش عبارت‌اند از:

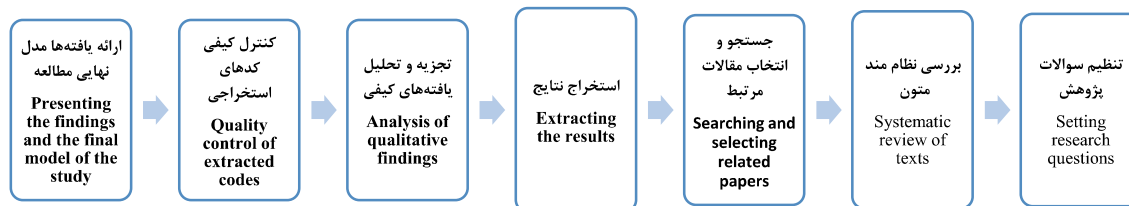
۱. پیشران‌های مشارکت ذینفعان برای توسعه کارآفرینی پایدار کسب‌وکارهای حوزه بازیافت کدام‌اند؟

مفهوم کارآفرینی پایدار شد (Muñoz & Cohen, 2018) که به آن آفرینش پایدار^۱ نیز می‌گویند (Aghelie et al., 2016). مفهوم کارآفرینی پایدار بر اساس سه بعد پی‌ریزی شده است که عبارت‌اند از: بعد محیط‌زیستی که به دنبال حفاظت از محیط‌زیست و کاهش اثرات منفی بر آن است، بعد اجتماعی که در آن توجه به مشتریان، ذینفعان، شرکا، اعضا و جامعه در اولویت قرار دارد و بعد اقتصادی که بر عملکرد اقتصادی تکیه دارد (Sołtysik & Urbaniec, 2018). در همین راستا، امروزه تصور می‌شود که کارآفرینان پایدار عوامل تغییر هستند که متعهد به جستجوی تعادل بین دوام اقتصادی، رفاه اجتماعی و حفاظت از محیط‌زیست هستند (Belz & Binder, 2017).

علیرغم ارائه تعاریف متعدد، کارآفرینی پایدار را می‌توان به‌عنوان کشف و بهره‌برداری از فرصت‌های اقتصادی که از وضعیت‌های عدم تعادل بازار ناشی می‌شود و می‌تواند آغازگر تغییر یک بخش به‌سوی یک وضعیت پایدار از نظر محیط‌زیستی و اجتماعی باشد، درک نمود (Hockerts & Wüstenhagen, 2010). بعد محیط‌زیستی با هدف کاهش بهره‌برداری از منابع ارزشمند برای محیط‌زیست، کاهش استفاده از مواد مضر، به حداقل رساندن آلودگی محیط‌زیست و تولید زباله است. در حوزه اجتماعی، پایداری می‌تواند شامل ارتقای یکپارچگی اجتماعی و توسعه جوامع ایمن‌تر و عادلانه‌تر، با رعایت حقوق بشر، تنوع و برابری باشد (Kraus et al., 2018). مطالعات نشان داده است که جوامع امروزی برای تضمین بقای نسل‌های آینده و کاهش اثرات محیط‌زیستی، تغییراتی را در سیستم‌های تولید و مصرف خود تجربه می‌کنند. این واقعیت نیاز به تغییرات اساسی را با اتخاذ وضعیت‌های پایدار، هم در زندگی روزمره مردم و هم در سیستم‌های تولیدی نشان می‌دهد که نیاز به یافتن راه‌حل‌های نوآورانه و مخرب برای زباله‌های خود دارند. بسیاری از شرکت‌ها شروع به استفاده از کارآفرینی پایدار، به‌عنوان عامل تحول اجتماعی و اقتصادی، برای یافتن راه‌حلی برای اثرات منفی ناشی از فرآیندهای تولید می‌کنند (Jordão et al., 2018). در بخش بازیافت، به دلیل ارتباط این بخش در اقتصاد جهانی، مسائل مربوط به مدیریت دورریزها و پسماندهای شهری آشکارتر می‌شود. شرایط کنونی ما را به درک تغییراتی که توسط بخش بازیافت در جستجوی سیستم‌های مدیریت زباله جدید که می‌تواند

۳. فرایند مشارکت ذینفعان جهت توسعه کارآفرینی پایدار کسب‌وکارهای حوزه بازیافت به چه صورت است؟

۲. مشارکت ذینفعان چه پیامدهایی را برای کسب‌وکارهای پایدار حوزه بازیافت شهری به همراه دارد؟

شکل ۱. هفت مرحله فراترکیب

Figure 1. Seven Metasynthesis Steps

جدول ۱. پارامترهای پژوهش

Table 1. Research Parameters

سؤالات پژوهش Research questions	شاخص Index
پیشران‌های مشارکت ذینفعان، پیامدهای مشارکت ذینفعان برای کسب‌وکارهای پایدار حوزه بازیافت شهری و فرایند مشارکت ذینفعان جهت توسعه کارآفرینی پایدار کسب‌وکارهای حوزه بازیافت شهری به چه صورت است؟ What are the drivers of stakeholder participation, the consequences of stakeholder participation for sustainable businesses in the field of urban recycling, and the process of stakeholder participation for sustainable entrepreneurship development of businesses in the field of urban recycling?	چه چیزی What
جامعه مورد مطالعه جهت دستیابی به این سؤالات کدام است؟ Which community is to be studied to achieve these questions?	جامعه مطالعه Who
موارد فوق در چه دوره زمانی بررسی و جست‌وجو شدند؟ In what period of time were the above cases investigated and searched?	محدوده زمانی When
چه روشی برای فراهم کردن مطالعات استفاده شده است؟ استفاده از جستجوی اینترنتی What method was used to provide the studies? Utilizing internet search	چگونه How

نمودار ۲، معیارهایی همچون عنوان، چکیده، محتوا و روش پژوهش در نظر گرفته شد.

مرحله چهارم: استخراج نتایج

مقالات بر مبنای نویسنده، سال انتشار و محتوای مورد اشاره طبقه‌بندی شدند.

مرحله پنجم: تحلیل و ترکیب داده‌ها

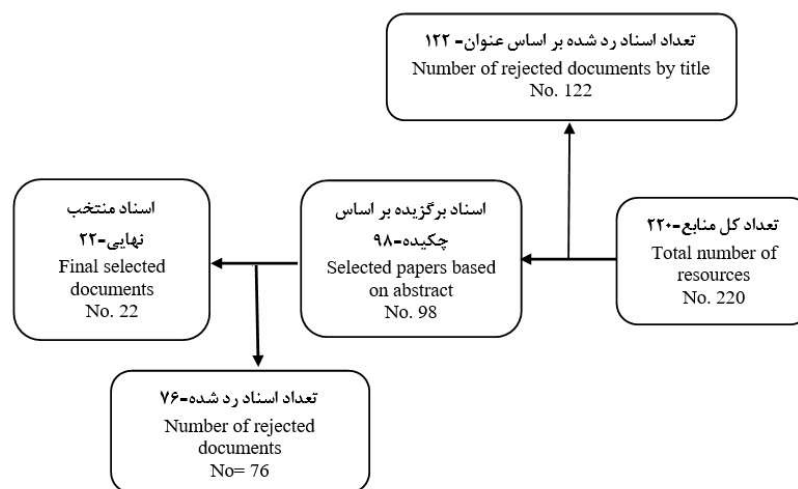
بر مبنای نتایج حاصله در این مرحله، در مجموع تعداد سه مقوله، هشت مفهوم کشف و برچسب‌گذاری شدند. یافته‌های این گام گویای این است که تاکنون مطالعه جامع و نظام‌مند صورت نگرفته و هر یک از مقالات، بر بعد خاصی از مشارکت ذینفعان در توسعه کارآفرینی پایدار تمرکز داشته‌اند. در جدول شماره ۲، کدهای نهایی مرتبط با هر مقوله و مفهوم آورده شده است.

مرحله دوم: بررسی نظام‌مند متون

در این پژوهش انتخاب مقاله‌ها در بازه زمانی منتخب (۲۰۰۰ تا ۲۰۲۱)، در پایگاه‌های اطلاعاتی خارجی Springer, Emerald, Science Direct صورت گرفت. واژگان کلیدی در این پژوهش؛ مشارکت ذینفعان، کارآفرینی پایدار، بازیافت شهری بودند. نحوه جستجوی مقالات بر اساس پارامترهای مختلف از جمله عنوان، چکیده، محتوا مورد بررسی قرار گرفت و در مجموع ۲۲۰ مقاله گردآوری شد و مقالاتی که بر اساس عنوان با هدف پژوهش حاضر همخوانی نداشتند به تعداد ۱۲۲ مقاله حذف شدند. در نهایت از بین مقالات باقیمانده تعداد ۲۲ مقاله به تحلیل نهایی راه یافتند.

مرحله سوم: جستجو و انتخاب مقالات مرتبط

جهت انتخاب مطالعات مناسب بر اساس فرایند ذکر شده در

شکل ۲. فرایند گزینش مقالات

Figure 2. The Process of Selecting Articles

جدول ۲. مقوله‌بندی یافته‌ها

Table 2. Categorization of Findings

نمونه منابع Sample resources	نمونه کدهای باز Examples of open codes	مفاهیم اولیه Basic concepts	مقوله Category
York, O'Neil, and Sarasvathy 2016; Rhodes et al. 2014	پیوند و همسویی بین ذینفعان در هویت کسب و کار، خواسته‌های همسوی مشتریان، انتظارات اجتماعی همسو، نگرانی‌های محیطی مشترک، نگرش‌های مشترک جامعه در مورد بازیافت، هنجارهای مصرف محیط‌زیستی هم‌راستا، ارزش‌های مشترک. Linkage and alignment between stakeholders in business identity, aligned customer demands, aligned social expectations, shared environmental concerns, shared community attitudes on recycling, aligned environmental consumption norms, and shared values.	اهداف و منافع مشترک بین ذینفعان Common goals and interests between stakeholders	پیشران‌های مشارکت ذینفعان در توسعه کارآفرینی پایدار Drivers of stakeholder participation in the development of sustainable entrepreneurship
Kimmel and Hull 2012; Zarurai 2017; Dembczyk and Zaoral 2014; Pinkse and Groot 2015; Nyanzou and Jerie 2014	اتصال کارآفرینان با خدمات اطلاعاتی، فراهم کردن دسترسی به سرمایه، ارائه خدمات پشتیبانی کم‌هزینه، ارائه فرصت‌ها برای به اشتراک‌گذاری ایده‌ها و منابع، تقویت فرهنگ کارآفرینی محلی، تعاملات کارآفرینان پایدار اکولوژیکی با محیط‌زیست خارجی، رابطه ذینفعان با یکدیگر، تأثیر محرمانه بودن روابط بر نحوه مشارکت ذینفعان در کسب و کارهای کارآفرینانه پایدار، محدودیت کارآفرینان پایدار در دسترسی به سیاست‌گذاران و اعمال نفوذ روی خط‌مشی عمومی، ارائه اطلاعات ارزشمند و کاربردی در رسانه‌های مربوط به بازیافت، اشاعه دانش و آگاهی	شبکه‌سازی بین ذینفعان Stakeholder networking	

مقوله Category	مفاهیم اولیه Basic concepts	نمونه کدهای باز Examples of open codes	نمونه منابع Sample resources
		<p>جامعه در رابطه با برنامه‌های بازیافت</p> <p>Connecting entrepreneurs with information services, providing access to capital, providing low-cost support services, providing opportunities to share ideas and resources, strengthening local entrepreneurial culture, interactions of ecologically sustainable entrepreneurs with the external environment, stakeholder relationships, impact of relationships confidentiality on how stakeholders participate in sustainable entrepreneurial businesses, limiting sustainable entrepreneurs in accessing policymakers and exerting influence on public policy, providing valuable and practical information in the media related to recycling, dissemination of knowledge and community awareness regarding recycling programs.</p> <p>عدم وجود سیاست‌های مؤثر برای حمایت از برنامه‌های بازیافت، مقررات مربوط به حمایت از کارآفرینان</p> <p>حوزه بازیافت، مشوق‌های سطح دولتی، امکان مداخله دولت (قانون‌گذاری محیط‌زیستی)، نقش نهادها در ایجاد محدودیت برای شرکت‌های نوپای پایدار اکولوژیکی، سیاست‌های محیط‌زیستی، ابتکارات دولتی</p> <p>Lack of effective policies to support recycling programs, regulations related to supporting entrepreneurs in the field of recycling, government incentives, the possibility of government intervention (environmental legislation), the role of institutions in creating restrictions for start-up ecologically sustainable companies, environmental policies, government initiatives</p>	<p>Al-Amin, Leal Filho, and Kabir 2018; Lawal, Worlu, and Ayoade 2016; Nguyen, Costanzo, and Karatas-Özkan 2020; Gast, Gundolf, and Cesinger 2017; Pinkse and Groot 2015; Rhodes et al. 2014</p>
فرایند مشارکت ذینفعان Stakeholder engagement process	شناسایی و دسته‌بندی ذینفعان Identification and categorization of stakeholders	<p>شناسایی موضوعات مشارکت، شناسایی ذینفعان بر اساس علایق و انتظارات، شناسایی ذینفعان بر اساس درجه درگیر شدن، شناسایی ذینفعان بر اساس سطح تأثیرگذاری، شناسایی ذینفعان بر اساس مشروعیت ذینفعان، شناسایی ذینفعان بر اساس ظرفیت مشارکت (موانع، قابلیت‌ها، ناتوانایی‌ها و غیره)، شناسایی ذینفعان بر اساس نوع ذینفع (جامعه، مشتریان، دولت و غیره).</p> <p>Identification and categorization of stakeholders, identification of participation topics, identification of stakeholders based on interests and expectations, identification of stakeholders based on the degree of involvement, identification of stakeholders</p>	<p>Luyet et al. 2012; Creighton 1986; Selman 2004; Luyet et al. 2003; Co Jr and Panganiban 2021; Torelli, Balluchi, and Furlotti 2020</p>

نمونه منابع Sample resources	نمونه کدهای باز Examples of open codes	مفاهیم اولیه Basic concepts	مقوله Category
Co Jr and Panganiban 2021; Greenwood 2007; O’Riordan and Fairbrass 2014; Ponte, Carvajal-Trujillo, and Escobar-Rodríguez 2015; Lim and Greenwood 2017; Venturelli, Cosma, and Leopizzi 2018	<p>based on the level of influence, identification of stakeholders based on the legitimacy of stakeholders, identification of stakeholders based on participation capacity (barriers, capabilities, disabilities, etc.), identifying stakeholders based on the type of stakeholder (community, customers, government, etc.).</p> <p>شناخت انتظارات ذینفعان از طریق فعالیتهای مدیریتی با هدف تطبیق منافع مختلف، تعریف فعالیتهای مشارکت ذینفعان در فرایند تصمیم‌گیری از طریق راه‌هایی مانند ارتباط، تصمیم‌گیری مشترک، گفتگوی مشارکتی و مسئولانه، مشورت و همکاری.</p> <p>Understanding the expectations of stakeholders through management activities aiming at adapting different interests, defining stakeholder participation activities in the decision-making process through ways such as communication, joint decision-making, collaborative and responsible dialogue, consultation and cooperation.</p>	<p>مدیریت ذینفعان و تعیین راهبردهای ارتباطی</p> <p>Stakeholder management and determination of communication strategies</p>	
Walker, Bourne, and Shelley 2008; Amaeshi and Crane 2006	<p>نگرش مثبت نسبت به پایداری محیط‌زیستی در ذینفعان حوزه بازیافت شهری، فرهنگ‌سازی فرهنگ محیط‌زیستی در بین ذینفعان، توجه به آگاهی ذینفعان از ضرورت فرهنگ پایداری در حوزه بازیافت شهری، فرهنگ‌سازی بازیافت از طریق رسانه‌ها در جامعه، تشویق پایداری در جامعه از طریق حمایت‌های دولتی</p> <p>Positive attitude towards environmental sustainability among the beneficiaries of the urban recycling field, creating an environmental culture among the beneficiaries, paying attention to the awareness of the beneficiaries of the necessity of a culture of sustainability in the field of urban recycling, creating a culture of recycling through the media in the society, encouraging sustainability in society through government support</p>	<p>ترویج و آموزش فرهنگ پایداری محیط‌زیستی بین ذینفعان</p> <p>Promoting and educating the culture of environmental sustainability among the Stakeholders</p>	
Zarurai 2017; Nowduri 2012; Wright 2013	<p>پایش اثربخشی ارتباطات ذینفعان، گزارش‌گیری از مشارکت ذینفعان، ارزیابی فرایند تعامل با ذینفعان، مستندسازی فرایندهای تعامل با ذینفعان جهت تسهیل ممیزی داخلی و خارجی.</p> <p>Monitoring the effectiveness of stakeholder communication, reporting on stakeholder participation, evaluating the process of interaction with stakeholders, and documenting the processes of interaction</p>	<p>پایش ذینفعان</p> <p>Stakeholder monitoring</p>	

نمونه منابع Sample resources	نمونه کدهای باز Examples of open codes	مفاهیم اولیه Basic concepts	مقوله Category
	with stakeholders to facilitate internal and external audits.		
Cohen and Winn 2007; Zarurai 2017	Promoting sustainable waste management, facilitating and supporting the dissemination of green management practices in society, increasing awareness of local products and promoting the use of sustainable design and consumption, expanding the mindset of a sustainability-oriented society and encouraging consumers in this regard, developing recycling capacity of recycling organizations, developing new markets for green products and services, increasing employment	ایجاد ارزش اجتماعی و محیط‌زیستی در جامعه Creating social and environmental values in society ارتقای فرهنگ پایداری محیط‌زیستی در جامعه Promoting the culture of environmental sustainability in society ایجاد ارزش اقتصادی در جامعه Creating economic value in society	پیامدهای مشارکت ذینفعان در توسعه کارآفرینی پایدار The consequences of stakeholders' participation in the development of sustainable entrepreneurship

۷۵۵٪ در سطح معناداری ۰/۰۰۱ حاصل شد که گویای تأیید آن است.

مرحله هفتم: تحلیل یافته‌های پژوهش

بر اساس مطالعه پژوهش‌های پیشین و مفاهیم استخراج‌شده، درنهایت سه مقوله و هشت مفهوم در رابطه با مشارکت ذینفعان برای توسعه کارآفرینی پایدار شناسایی شدند.

ابعاد مقوله اول: پیشران‌های مشارکت ذینفعان عبارت‌اند از:

مرحله ششم: کنترل کیفیت کدهای استخراجی

برای سنجش پایایی و کیفیت مفاهیم استخراج‌شده از مقایسه نظر دو خبره متخصص کارآفرینی پایدار در کسب‌وکارهای پایدار استفاده و میزان توافق برحسب ضریب کاپای کوهن^۱ سنجیده شد. در پژوهش حاضر، ضریب کاپای کوهن برابر با

1. Cohen's Kappa Coefficient

فرایند مشارکت ذینفعان در توسعه کارآفرینی پایدار شامل فرایندی چهار مرحله‌ای متشکل از شناسایی و دسته‌بندی ذینفعان، مدیریت ذینفعان و تعیین راهبردهای ارتباطی، ترویج و آموزش فرهنگ پایداری محیط‌زیستی بین ذینفعان و پایش ذینفعان بود. منظور از شناسایی ذینفعان، تعریف گروه‌هایی از افراد یا سازمان‌هایی است که فعالیت‌ها، محصولات، یا خدمات سازمان و عملکرد شرکت را با توجه به مسائلی که در آن تعهد به آن پرداخته شده، تحت تأثیر قرار می‌دهند و یا می‌توانند تحت تأثیر قرار گیرند. یک سازمان ممکن است دارای ذینفعان زیادی باشد که هر کدام دارای ویژگی‌های متمایز و اغلب دارای علایق و نگرانی‌های متنوع و متضاد هستند. ایجاد یک روش برای شناسایی سیستماتیک گروه‌های ذینفعی که می‌توانند در دستیابی به هدف مشترک مشارکت داشته باشند و/یا ممکن است تحت تأثیر نتیجه آن قرار گیرند، برای فرایند مشارکت اساسی است. منظور از مدیریت ذینفعان و تعیین راهبردهای ارتباطی، بررسی جزئیات چگونگی مدیریت روابط ذینفعان و بررسی تأثیر گروه‌های ذینفع مختلف است (Amaeshi & Crane, 2006). راهبردهای مختلفی همانند تصمیم‌گیری مشترک، گفتگوی مشارکتی و مسئولانه، مشورت و همکاری جهت مشارکت ذینفعان در سازمان‌ها در ادبیات پیشنهاد شده است. تعریف و به‌کارگیری این راهبردها به مدیریت بهینه فرایند مشارکت ذینفعان کمک می‌نماید. چراکه گفتگو و اعتماد از طریق این راهبردهای ارتباطی ایجاد می‌شوند. هرچند راه بهینه برای مدیریت منافع ذینفعان مختلف و اهرم تعامل بین ذینفعان برای توسعه کارآفرینی پایدار هنوز به‌طور کامل در سازمان‌ها به دلیل ماهیت مسائل محیط‌زیستی تعریف قطعی نشده است، اما تعریف راهبردها می‌تواند به فرایند مشارکت ذینفعان کمک نماید. سومین بخش فرایند مشارکت ذینفعان مربوط به ترویج و آموزش فرهنگ پایداری محیط‌زیستی بین ذینفعان است. اشاعه ارزش‌های سبز در جامعه به‌واسطه اقدامات ترویجی و فرهنگی در بین ذینفعان رخ می‌دهد. نگرش‌ها و ارزش‌های پایداری به‌واسطه فرهنگ‌سازی و افزایش آگاهی ذینفعان از ضرورت آن‌ها در جامعه ترویج پیدا می‌کنند. در این رابطه، شهرداری‌ها و دستگاه‌های اجرایی با ارائه آموزش‌های عمومی و فرهنگ‌سازی اهمیت بازیافت می‌توانند مدیریت پسماندهای شهری را سازمان‌دهی نمایند (Naima, 2014). در این رابطه (Ghazinejad & Ebadi, 2014)، یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های حوزه پایداری در کشور را مربوط به سطح آموزش پایین در جامعه دانسته‌اند. لذا، توسعه و ارتقای سطح آموزش و ترویج پایداری می‌تواند به‌عنوان گامی مهم در مشارکت ذینفعان موردتوجه قرار بگیرد و محققان به اهمیت آموزش مسائل محیط‌زیستی در راستای فرهنگ‌سازی در جامعه تأکید داشته‌اند (Kalkenari et al., 2013; Moharamnejad et al., 2011). چهارمین مرحله مشارکت ذینفعان، پایش ذینفعان است. در سیستم پایش مشارکت ذینفعان، نظارت بر فرآیندهای مشارکت به حصول اطمینان از اجرای برنامه مشارکت، نظارت و ارزیابی نتایج

اهداف و منافع مشترک بین ذینفعان: همسویی و اشتراک منافع بین ذینفعان یکی از مهم‌ترین فاکتورهای درونی تأثیرگذار بر توسعه کارآفرینی پایدار در ادبیات است (Rhodes et al., 2014). از آنجائی که ذینفعان در سطوح مختلف در رابطه با کارآفرینی پایدار تعریف می‌شوند، اهداف و منافع مشترک را می‌توان در مفاهیمی همانند پیوند و همسویی بین ذینفعان در هویت کسب‌وکار، خواسته‌های همسوی مشتریان، انتظارات اجتماعی همسو، نگرانی‌های محیطی مشترک، نگرش‌های مشترک جامعه در مورد بازیافت، هنجارهای مصرف محیط‌زیستی هم‌راستا تعریف نمود. بعد شناختی که با سطوح درک و اهداف مشترک منعکس می‌شود، یکی از ابعاد مهم مشارکت ذینفعان است. چنین اشتراکی بین ذینفعان می‌تواند برای همه طرفین سود ایجاد کند (Zollo & Winter, 2002)؛ بنابراین یکی از مهم‌ترین پیشران‌های مشارکت ذینفعان به تلاش شرکت‌ها در رابطه با تعریف ملاحظات اجتماعی و محیط‌زیستی در زنجیره ارزش خود است (Kramer & Porter, 2011).

شبکه‌سازی بین ذینفعان: وجود شبکه‌های ارتباطی بین ذینفعان یکی از ابعاد مهم توسعه زمینه مشارکت ذینفعان در توسعه کارآفرینی پایدار به شمار می‌رود. این شبکه‌ها دارای‌هایی هستند که در روابط افراد، جوامع، شبکه‌ها یا جوامع تعبیه شده است. شبکه‌های روابط منبع ارزشمندی برای اجرای امور اجتماعی هستند (Koka & Prescott, 2002)، مطرح نمودند که ارتباطات و شبکه‌سازی بین ذینفعان منبع بالقوه‌ای در توسعه مشارکت آنها است. همچنین، محققانی همانند (Chollet et al., 2014; Block & Paredis, 2013)، به روابط کارآفرینان پایدار با ذینفعان جهت ایجاد شبکه‌های قدرتمند اشاره نمودند.

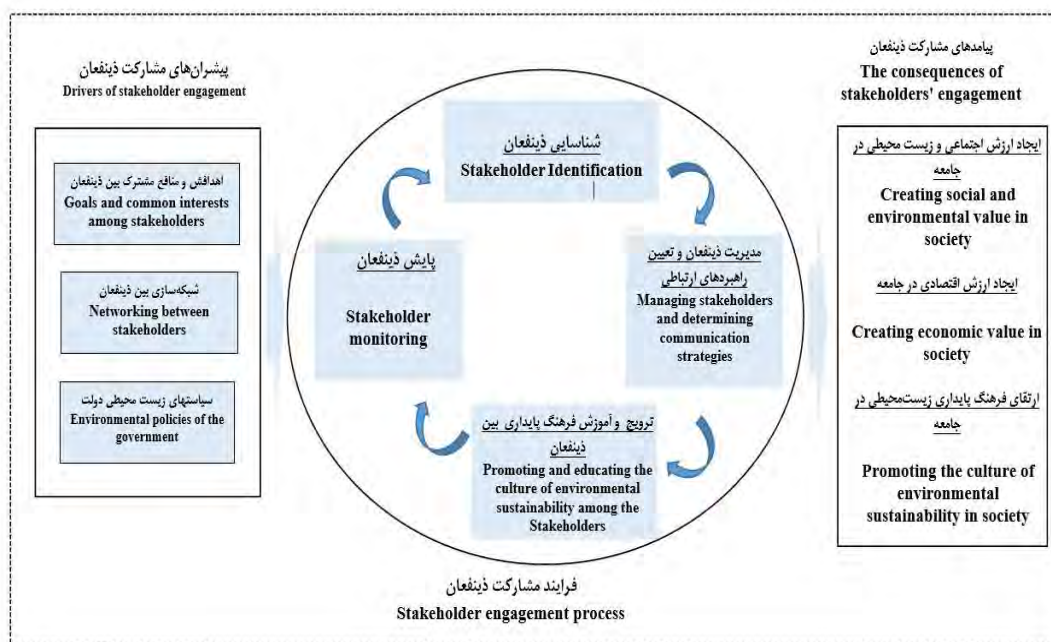
سیاست‌های محیط‌زیستی دولت: قوانین دولتی دارای تأثیرگذاری بر تمامی سازمان‌های دارای ملاحظات اجتماعی و محیط‌زیستی هستند (Rhodes et al., 2014). بر همین اساس، سازمان‌هایی که توانایی پیوند بین قابلیت‌های داخلی و عوامل خارجی (مانند سیاست‌های دولت و محیط‌زیست) را دارند، می‌توانند منافع اقتصادی و اجتماعی بیشتری برای خود ایجاد کنند. قوانین و ابتکارات دولتی در اثربخشی مشارکت ذینفعان با ایجاد بستر مناسب از مهم‌ترین عوامل تسهیلگر و بازدارنده می‌تواند باشد.

ابعاد مقوله دوم: فرایند مشارکت ذینفعان عبارت‌اند از:

سومین مقوله استخراج‌شده مربوط به پیامدهای مشارکت ذینفعان بود که شامل ایجاد ارزش اجتماعی، اقتصادی و فرهنگ محیط‌زیستی در جامعه بودند. مدل نهایی مستخرج از نتایج یافته‌های پژوهش در شکل شماره ۳ آورده شده است:

فعالیت‌های ارتباطی و در صورت لزوم تجدیدنظر در فرایند مشارکت ذینفعان صورت می‌گیرد. در این سطح می‌توان قوت راهبردهای تعریف‌شده در مرحله پیشین را ارزیابی و بر اساس آن تصمیم‌گیری نمود.

ابعاد مقوله سوم: پیامدهای مشارکت ذینفعان عبارت‌اند از:

شکل ۳. مدل نهایی پژوهش
Figure 3. The Final Research Model

مرحله مشارکت مردمی دیده می‌شود. بر همین اساس پژوهش حاضر با اتخاذ رویکرد فراترکیب به بررسی رویکردی کلی نسبت به پدیده مشارکت ذینفعان در کارآفرینی پایدار در حوزه بازیافت شهری پرداخته است. بر اساس نتایج فراترکیب مشخص گردید که مشارکت ذینفعان در کسب‌وکارهای محیط‌زیستی بایستی به‌عنوان یک فرایند در نظر گرفته شود تا بتواند به ارتقای مدیریت منابع کمک نماید. اولین گام در این فرایند شناسایی ذینفعان است که طی آن بر اساس معیارهایی همانند ارزش‌های اقتصادی، اجتماعی، قدرت، درجه درگیر شدن ذینفعان هر پروژه شناسایی می‌شوند. دومین مرحله مربوط به مدیریت ذینفعان است. مرحله بعدی پایش و ارزیابی مشارکت ذینفعان است. یکی از مهم‌ترین مراحل تعریف فرایند مشارکت ذینفعان مربوط به آموزش فرهنگ توسعه پایدار در بین ذینفعان است. بر اساس مطالعه کالکناری و همکاران (۲۰۱۳)، آموزش در رابطه با مسائل محیط‌زیستی رکن اساساً

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس محققانی همانند اسزملکی و استربل^۱ (۲۰۱۳) و اسکودرو و گوگینز^۲ (۲۰۱۲)، ذینفعان به‌طور فزاینده‌ای به‌عنوان شرکای ایجاد نوآوری در راستای پایداری محیط‌زیستی در نظر گرفته شده‌اند. همان‌طور که ثقفی و همکاران (۲۰۱۴) تأکید داشتند، نقش و اهمیت ذینفعان به‌عنوان افراد، گروه‌ها و سازمان‌های دارای منافع و پتانسیل تأثیرگذاری بر اقدامات و اهداف یک سازمان و یا یک پروژه برای مدیران، سیاست‌گذاران و محققان روشن است. لویت و همکاران (۲۰۱۲)، مطرح نمودند که در تمام جهان مشارکت گروه‌های ذی‌ربط در فرایند ارزیابی اثرات محیط‌زیستی در حال گسترش است و در این زمینه گرایشی آشکار از مرحله مشورتی به‌سوی

1. Szekely & Strelb
2. Escudero & Googins

اجتماعی و محیط‌زیستی در جامعه و ایجاد ارزش اقتصادی در جامعه دسته‌بندی شدند.

به‌طور کلی به نظر می‌رسد مشارکت ذینفعان در جهت توسعه کارآفرینی پایدار مستلزم ایجاد چرخه‌ای از شناسایی ذینفعان در سطوح مختلف اکوسیستم کارآفرینانه کشور و سپس برقراری الزامات و زیرساخت‌های لازم جهت گسترش پیامدهای این نوع مشارکت در جامعه است. لذا، پیشنهاد می‌شود مشارکت‌های ذینفعان در موارد زیر جهت رفع مشکلات محیط‌زیستی در بخش بازیافت شهری در نظر گرفته شود:

۱. اولین و مهم‌ترین زیرساخت و پیش‌نیاز لازم در راستای مشارکت ذینفعان مربوط به بعد سیاست است. لذا برقراری و تعریف قوانین و دستورالعمل‌هایی که برنامه‌های حمایتی جهت تشویق کارآفرینان پایدار حوزه بازیافت می‌بایست صورت گیرد. نقش دولت در ایجاد قوانین مشوق کارآفرینی پایدار و زمینه‌سازی مشارکت ذینفعان با اهمیت است.

۲. مشارکت ذینفعان همچنین مستلزم حمایت‌های مالی از سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکت‌های حوزه بازیافت است. در این مورد تسهیل‌سازی مراحل اولیه راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای پایدار این حوزه از منظر مالی می‌بایست مورد حمایت قرار گیرد. ارائه آموزش‌های لازم در این رابطه نیز می‌تواند به توسعه کسب‌وکارهای حوزه بازیافت کمک نماید.

۳. فراهم‌آوری اقدامات پشتیبانی جهت تسهیل ورود کارآفرینان پایدار حوزه بازیافت به بازار و توانمندسازی آنها (آموزش و ترویج فرهنگ پایداری) از الزامات مهم توسعه کارآفرینی پایدار در این حوزه است. نقش ذینفعان در فراهم‌سازی این بستر حمایتی از طریق مراکز رشد و مراکز دانشگاهی و پژوهش به‌ویژه در زمینه اقدامات مربوط به فرهنگ‌سازی پایداری محیط‌زیستی می‌تواند توسعه داده شود.

و در نهایت اینکه فرایند مشارکت ذینفعان در راستای توسعه کارآفرینی پایدار شرکت‌های حوزه بازیافت با ارتقای آگاهی عمومی و مشوق‌ها برای ذینفعان می‌تواند به مدیریت تولید ضایعات و حداقل نمودن تولید پسماند در کشور کمک نماید.

جریان کاهش زباله‌های شهری و پایداری در این حوزه است. لذا، رویکردهای ترویجی و تشویقی مهم‌ترین نقش را در مشارکت ذینفعان در توسعه پایداری کسب‌وکارهای حوزه بازیافت شهری را دارند. محرم نژاد و همکاران (۲۰۱۱)، نیز به آموزش محیط‌زیستی تأثیر مثبتی بر فعالیت‌های پایداری به‌ویژه در حوزه بازیافت زباله‌های شهری داشته است. از دیگر نتایج فراترکیب، شناسایی و استخراج پیش‌نیازهای مشارکت ذینفعان در پروژه‌های پایدار حوزه بازیافت شهری بود. محققانی همانند کلت و همکاران (۲۰۱۴)، معتقدند که کارآفرینان پایدار اکولوژیکی نیاز به ایجاد و تغییر روابط خود با ذینفعان خارجی دارند. بلوک و پردیس (۲۰۱۳) و گاست و همکاران (۲۰۱۷)، نیز به روابط قدرتمند بین ذینفعان از عوامل کلیدی اثرگذار بر مشارکت آنها در پروژه‌های محیط‌زیستی اشاره داشتند، چراکه شبکه‌سازی زمینه مطلوبی جهت توسعه پایدار را از طریق تکنیک عمل جمعی، همکاری برای ایجاد پیشرفت‌های جدید، تأثیرگذاری روی دولت، مذاکره و تعریف استانداردهای جدید فراهم می‌آورد و می‌تواند به کارآفرینان پایدار در تطبیق ارتباطات و عملکردهای پایدار کمک کنند. همچنین دمبزیک و زائورال (۲۰۱۴)، به نوع و سطوح روابط بین ذینفعان مختلف و تأثیر آن بر نحوه مشارکت ذینفعان در کارآفرینی پایدار و نوآوری اشاره نمودند. پینک و گروت (۲۰۱۵)، نیز معتقدند که فعالیت جمعی، تلفیق و متحرک‌سازی منابع قابل‌دسترس جهت بهبود وضعیت موجود و دستیابی به اهداف محیط‌زیستی در نظر گرفته می‌شوند. ادغام سایر شرکت‌ها یا مسئولان محلی، قابلیت ضروری شرکت‌های پایدار اکولوژیکی است و ممکن است تأثیر مثبتی روی تشکیل استراتژی‌های پایدار کنش‌گرا داشته باشد. در رابطه با سیاست‌های محیط‌زیستی دولت، تیلی و یانگ (۲۰۰۹)، معتقدند که کارآفرینی پایدار نمی‌تواند بدون دخالت ذینفعان به‌ویژه دولت پیاده‌سازی شوند. بر اساس زارورای (۲۰۱۷)، مشارکت قوی بین بخش دولتی، بخش خصوصی و جامعه برای رفع آن است. دولت به‌عنوان ذینفعی اصلی با تعریف سیاست‌ها و مقررات حمایتی در زمینه برنامه‌های بازیافت و همچنین با ارائه مشوق‌ها در سطوح مختلف، رفع محدودیت‌های پیشروی شرکت‌های نوپای پایدار بازیافت زمینه را برای مشارکت هر چه بهتر ذینفعان فراهم می‌آورد. سومین مقوله حاصل از تحلیل مطالعات پیشین مشارکت ذینفعان در کارآفرینی پایدار مربوط به پیامدهای مشارکت ذینفعان در کسب‌وکارهای بازیافت بود. بر اساس نتایج حاصل از کدگذاری مطالعات موردبررسی این پیامدها در دو مفهوم ایجاد ارزش

References

- Aghelie, A., Sorooshian, S., & Azizan, N. A. (2016). "Research gap in sustainopreneurship". *Indian Journal of Science and Technology*, 9(12), 1-6. [In persian]
- Ahmadi, M., Hashim, H. S., Mohamed, A. F., & Moharamnejad, N. (2013). "Toward community-based waste management: Tehran as a case example". *Middle-East Journal of Scientific Research*, 15(8), 1102-1107. [In persian]
- Al-Amin, A. Q., Leal Filho, W., & Kabir, M. A. (2018). "The challenges of sustainability in business: how governments may ensure sustainability for offshore firms". *Technological and Economic Development of Economy*, 24(1), 108-140.
- Amaeshi, K. M., & Crane, A. (2006). "Stakeholder engagement: a mechanism for sustainable aviation". *Corporate social responsibility and environmental management*, 13(5), 245-260.
- Árnadóttir, K. L. (2002). "Participation in the Environmental Impact Assessment process. Analysis of two case studies from the energy sector in Iceland". *Unpublished Masters Thesis*, Lunds Universitet, Lund, Sweden.
- Belz, F. M., & Binder, J. K. (2017). "Sustainable entrepreneurship: A convergent process model". *Business Strategy and the Environment*, 26(1), 1-17.
- Block, T., & Paredis, E. (2013). "Urban development projects catalyst for sustainable transformations: The need for entrepreneurial political leadership". *Journal of Cleaner Production*, 50 (1), 181-188.
- Chollet, J. F., Couderchet, M., & Bonnemain, J. L. (2014). "Crop protection: new strategies for sustainable development". *Environmental Science and Pollution Research*, 21(7), 4793-4796.
- Co Jr, G. A., & Panganiban, H. M. (2021). "TaPATAN: Listening to the voice of the customer". *DREAM Research Journal*, 2 (1), 138-149.
- Cohen, B., & Winn, M. I. (2007). "Market imperfections, opportunity and sustainable entrepreneurship". *Journal of business venturing*, 22(1), 29-49.
- Colombo, M. G., Dagnino, G. B., Lehmann, E. E., & Salmador, M. (2019). "The governance of entrepreneurial ecosystems". *Small Business Economics*, 52(2), 419-428.
- Crecente, F., Sarabia, M., & del Val, M. T. (2021). "Sustainable entrepreneurship in the 2030 horizon". *Sustainability*, 13(2), 909.
- Creighton, J. (1986). "Managing conflicts in public involvement settings: training manual for Bonneville Power Administration". *Palo Alto, California. Creighton and Creighton, Los Gatos, CA.*
- Dean, T. J., & McMullen, J. S. (2007). "Toward a theory of sustainable entrepreneurship: Reducing environmental degradation through entrepreneurial action". *Journal of business venturing*, 22(1), 50-76.
- Dembczyk, A., & Zaoral, J. (2014). "Stakeholder engagement in sustainable entrepreneurship and innovation: An exploratory study on start-ups from Germany and Sweden in renewable energy and energy efficiency". *Master Thesis in Business and Economics. Umeå School of Business and Economics. Umeå, Sweden.*
- Domínguez-Gómez, J. A., & González-Gómez, T. (2017). "Analysing stakeholders' perceptions of golf-course-based tourism: A proposal for developing sustainable tourism projects". *Tourism Management*, 63(2), 135-143.
- Escudero, M., & Googins, B. (2012). "Towards a New Era for Sustainable Business". *Shared Innovation Series*. 12(13), 1-12.
- Gast, J., Gundolf, K., & Cesinger, B. (2017). "Doing business in a green way: A systematic review of the ecological sustainability entrepreneurship literature and future research directions". *Journal of Cleaner Production*, 147(1), 44-56.
- Ghazinejad, M. & Ebadi, T. (2014). "Stakeholder participation in assessing the environmental impact of construction

- projects”, *8th National Congress of Civil Engineering*, Babol. [In persian]
- Greenwood, M. (2007). “Stakeholder engagement: Beyond the myth of corporate responsibility”. *Journal of Business ethics*, 74(4), 315-327.
- Hockerts, K., & Wüstenhagen, R. (2010). “Greening Goliaths versus emerging Davids—Theorizing about the role of incumbents and new entrants in sustainable entrepreneurship”. *Journal of business venturing*, 25(5), 481-492.
- Jordão, C., Broega, A. C., Puppim, R., & Marques, A. D. (2018). “Sustainable entrepreneurship in the reuse of textile waste: H Sarah Trading case study in Portugal”. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*. 459(1), 012-094.
- kalkenari, H. & Jamalipour, M. & Ghorbani, M. (2013). “Strategic-ecological Politics to reduce the Municipal waste”. *Environmental Education and Sustainable Development*, 2(5), 11-18. [In persian]
- Kamali, Y. (2017). “The methodology of meta synthesis and synthesis and implications for public policy”. *Political Quarterly*, 47(3), 721-736. [In persian]
- Keizer, A., Stickers, A., Heijmans, H., Carsouw, R., & Aanholt, W. (2016). “Scaling the impact of the social enterprise sector”, *McKinsey & Company*. 17(3), 1-26.
- Kerlin, J. A. (2006). “Social enterprise in the United States and Europe: Understanding and learning from the differences”. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 17(3), 246-262.
- Kimmel, C. E., & Hull, R. B. (2012). “Ecological Entrepreneurship Support Networks: Roles and functions for conservation organizations”. *Geoforum*, 43(1), 58-67.
- Koka, B. R., & Prescott, J. E. (2002). “Strategic alliances as social capital: A multidimensional view”. *Strategic management journal*, 23(9), 795-816.
- Kramer, M. R., & Porter, M. (2011). “Creating shared value” (17). Boston, MA, USA: FSG.
- Kraus, S., Burtscher, J., Vallaster, C., & Angerer, M. (2018). “Sustainable entrepreneurship orientation: A reflection on status-quo research on factors facilitating responsible managerial practices”. *Sustainability*, 10(2), 444.
- Kujala, J., Sachs, S., Leinonen, H., Heikkinen, A., & Laude, D. (2022). “Stakeholder Engagement: Past, Present, and Future. Business & Society”. *Business & Society*, 61(5), 1136-1196.
- Lawal, F. A., Worlu, R. E., & Ayoade, O. E. (2016). “Critical success factors for sustainable entrepreneurship in SMEs: Nigerian perspective”. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7(3 S1), 338.
- Lim, J. S., & Greenwood, C. A. (2017). “Communicating corporate social responsibility (CSR): Stakeholder responsiveness and engagement strategy to achieve CSR goals”. *Public relations review*, 43(4), 768-776.
- Luyet, V., Iorgulescu, I., Arborino, T., & Schlaepfer, R. (2003). “A framework for the participative process in a large environmental project: The Third Rhone Correction (Switzerland)”. *WIT Transactions on Ecology and the Environment*, 67(4), 60-67.
- Luyet, V., Schlaepfer, R., Parlange, M. B., & Buttler, A. (2012). “A framework to implement stakeholder participation in environmental projects”. *Journal of environmental management*, 111, 213-219.
- Moharamnejad, N., Omrani, G. A., Javid, A. H., Mostafaii, G. R., & Akbari, H. (2011). “Evaluating the quantity and composition of solid waste generated in Kashan during 2009-10”. *KAUMS Journal (FEYZ)*, 15(3), 274-279. [In persian]
- Muñoz, P., & Cohen, B. (2018). “Sustainable entrepreneurship research: Taking stock and looking ahead”. *Business Strategy and the Environment*, 27(3), 300-322.
- Naima, B. (2014). “Study and organization of waste management in Tehran with the approach of separation from the source approach (Case study: District 20 of Tehran Municipality), Master Thesis in Urban Planning”. *Islamic Azad University, Central Tehran*. [In persian]
- Nguyen, H. T., Costanzo, L. A., & Karatas-Özkan, M. (2020). “Stakeholders’

- perceptions of sustainable entrepreneurship within the context of a developing economy". *Journal of Small Business Management*, 23(1), 1-40.
- Nowduri, S. (2012). "Framework for sustainability entrepreneurship for small and medium enterprises (SMEs) in an emerging economy". *World Journal of Management*, 4(1), 51-66.
- Nyanzou, P., & Jerie, S. (2014). "Solid waste management practices in high density suburbs of Zimbabwe: a focus on Budiriro". *Harare*. 15(1), 2-6.
- O'Riordan, L., & Fairbrass, J. (2014). "Managing CSR stakeholder engagement: A new conceptual framework". *Journal of business ethics*, 125(1), 121-145.
- O'Neill Jr, G. D., Hershauer, J. C., & Golden, J. S. (2009). "The cultural context of sustainability entrepreneurship". *Greener Management International*, (55), 33-46.
- Parrish, B. D. (2010). "Sustainability-driven entrepreneurship: Principles of organization design". *Journal of business Venturing*, 25(5), 510-523.
- Pinkse, J., & Groot, K. (2015). "Sustainable entrepreneurship and corporate political activity: Overcoming market barriers in the clean energy sector". *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39(3), 633-654.
- Ponte, E. B., Carvajal-Trujillo, E., & Escobar-Rodríguez, T. (2015). "Influence of trust and perceived value on the intention to purchase travel online: Integrating the effects of assurance on trust antecedents". *Tourism Management*, 47, 286-302.
- Rhodes, J., Bergstrom, B., Lok, P., & Cheng, V. (2014). "A framework for stakeholder engagement and sustainable development in MNCs". *Journal of Global Responsibility*. 5 (1), 82-103.
- Rhodes, J., Bergstrom, B., Lok, P., & Cheng, V. (2014). "A framework for stakeholder engagement and sustainable development in MNCs". *Journal of Global Responsibility*. 5(1), 82-103.
- Saghafi, F. & Abbasi Shahkooh, K. & Keshtgari, E. (2014). "Designing a framework for identifying and prioritizing stakeholders based on the meta-synthesis approach". *Journal of modiriyat farad*. 39 (13): 22-42. [In persian]
- Sandelowski, M., Barroso, J., & Voils, C. I. (2007). "Using qualitative metasummary to synthesize qualitative and quantitative descriptive findings". *Research in nursing & health*, 30(1), 99-111.
- Sarango-Lalangui, P., Santos, J. L. S., & Hormiga, E. (2018). "The development of sustainable entrepreneurship research field". *Sustainability*, 10(6), 17-19.
- Schaltegger, S., Lüdeke-Freund, F., & Hansen, E. G. (2016). "Business models for sustainability: A co-evolutionary analysis of sustainable entrepreneurship, innovation, and transformation". *Organization & Environment*, 29(3), 264-289.
- Selman, P. (2004). "Community participation in the planning and management of cultural landscapes". *Journal of environmental planning and management*, 47(3), 365-392.
- Shepherd, D. A., & Patzelt, H. (2011). "The new field of sustainable entrepreneurship: Studying entrepreneurial action linking what is to be sustained with what is to be developed". *Entrepreneurship theory and practice*, 35(1), 137-163.
- Sołtysik, M., Urbaniec, M., & Wojnarowska, M. (2019). "Innovation for sustainable entrepreneurship: Empirical evidence from the bioeconomy sector in Poland". *Administrative Sciences*, 9(3), 50.
- Szekely, F., & Strebek, H. (2013). "Incremental, radical and game-changing: strategic innovation for sustainability". *Corporate governance*. 13(5), 467-481.
- Tilley, F., & Young, W. (2009). "Sustainability Entrepreneurs". *Greener Management International*, (55), 79-92.
- Torelli, R., Balluchi, F., & Furlotti, K. (2020). "The materiality assessment and stakeholder engagement: A content analysis of sustainability reports". *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(2), 470-484.
- Venturelli, A., Cosma, S., & Leopizzi, R. (2018). "Stakeholder engagement: An evaluation of European banks". *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25(4), 690-703.

- Walker, D. H., Bourne, L. M., & Shelley, A. (2008). "Influence, stakeholder mapping and visualization". *Construction management and economics*, 26(6), 645-658.
- Wright, R. E. (2013). "Demographics and recycling: Effects of types of materials". *Journal of Applied Business and Economics*, 14(5), 11-18.
- York, J. G., O'Neil, I., & Sarasvathy, S. D. (2016). "Exploring environmental entrepreneurship: Identity coupling, venture goals, and stakeholder incentives". *Journal of Management Studies*, 53(5), 695-737.
- Zarurai, C. (2017). "Towards increasing stakeholder participation in community based recycling organizations: The Case of smart dispose gate recycling project in ward 25", *Chitungwiza* (Doctoral dissertation, BUSE).
- Zollo, M., & Winter, S. G. (2002). "Deliberate learning and the evolution of dynamic capabilities". *Organization science*, 13(3), 339-351.

COPYRIGHTS

© 2024 by the authors. Licensee PNU, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>)